
Marko Babić
PSALMI U MISNOM BOGOSLUŽJU

ŠESNAESTA KROZ GODINU “B” – Psalam 23, 1-6

Gospodin je pastir moj

Kao odgovor na odlomak iz Jeremije proroka o *pastirima koji upropašćuju i raspršuju ovce*, što se čita na 16. nedjelju kroz godinu “B”, sasvim pristaje Ps 23 s otpjevom: *Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam*. To je veličanstvena pjesma koja izražava mirno i vedro predanje Bogu dobrom pastiru. Za bolje shvaćanje i odanije prihvaćanje poruke današnjeg psalma, naznačit ćemo pozadinu i glavne misli.

Za Jeremiju su pastiri upravitelji i vođe naroda koji su postavljeni na predvodnička mjesta da se brinu za povjereni narod i predvode ih kao što to čini dobar pastir za svoje stado. U poglavljima koja prethode današnjem prvom misnom čitanju opisana je žalosna sudbina judejskih kraljeva koji nisu postupali onako kako im je Bog poručio preko proroka: *Činite pravo i pravicu, izbavite potlačene iz ruku tlačitelja! Ne činite krivo strancu, siroti, udovici, ne tlačite ih, i ne proljevajte krvi nedužne ... Ako pak ne poslušate ovih riječi, zaklinjem se sobom – riječ je Jahvina – da ću taj dvor pretvoriti u ruševinu* (Jr 22, 3.5).

Prorok ne bi bio u potpunosti vjeran svojoj službi kad bi ostao samo na prijekoru i najavi kazne. On uvijek pruža nadu i utjehu. A ta optimistična najava dolazi od Boga koji najavljuje: *Ja ću se pobrinuti za vas ... I sam ću skupiti ostatak svojih ovaca ... I podići ću im pastire da ih pasu te se ničega više neće bojati niti plašiti*. Ali ta najavljena obnova Izraelskog naroda konačno će se dovršiti tek kad Gospodin podigne Davidu *izdanak pravedni koji će činiti pravo i pravicu na zemlji* pa će tek tada *Izrael živjeti spokojno*.

Psalam 23. je veličanstven odgovor na Jeremijinu poruku. Auktorstvo se pripisuje Davidu i odiše potpunim pouzdanjem u Božje brižljivo vodstvo i zaštitu. Korišten je za vrijeme hodočašćenja na Sion, ali i u mnogim zgodama u kršćanskoj povijesti. Henri Bergson zanosno svjedoči: *Stotine knjiga što sam ih pročitao nisu mi priskrbili toliko svjetla i okrijepe kao redci 23. psalma.* Ova zanosna pjesma to postiže prikazujući Boga u dvije službe: pastir i gostoljubivi domaćin.

Pastir je u semitskom načinu govora puno više od vodiča stada koji poznaje put prema oazi ili pašnjaku a izbjegava opasne staze. Pastir je prvenstveno suputnik koji proživljava sve zgode i nezgode zajedno sa svojim stadom. I žegu dana i neizvjesnost noći. I oskudicu hrane i vode i blagodat sočnih pašnjaka. Zbog toga je govor o pastiru i stadu privilegiran govor o Bogu u Starom i Novom zavjetu. Prisjetimo se samo Ezekijelova 34. poglavlja i Ivanova 10.

Drugi dio psalma ocrtava Boga slikom gostoljubiva domaćina koji nam prostire trpezu, miomirisnim uljem glavu pomazuje i puni čaše do prelijevanja. Slika je uzeta iz beduinskog pastirskog života kome je gost u pustinji bio rijetkost. Kršćani su završne retke današnjeg psalma primjenjivali na sakramentalni život što izvire iz krštenja i euharistije. Naša božanska hrana koju nam Bog nudi u svojoj Riječi i euharistijskoj gozbi nadmašuje sve slike i najave mesijanskih vremena u kojima će *cvjetati pravda i mir velik* kao što smo odgovarali na isti Jeremijin odlomak u božićno vrijeme (18. XII.).

SEDAMNAESTA KROZ GODINU "B" – Psalam 145, 10-11. 15-18

Zahvala Bogu za sve

Pred nama je dio psalma koji je uzorak oduševljene pohvale Bogu za sva njegova veličanstvena djela. Inače, čitav 145. psalam je *pjesma zahvalnica par excellence* (Origen). Zahvala je to Bogu prvenstveno za njegova velika djela izvedena u povijesti spasenja, ali i za sasvim konkretne životne prigode: za *hranu u pravo vrijeme*. Tako ovaj psalam u sebi uravnotežuje dva bitna Božja svojstva: s jedne strane apsolutnu transcendentnost, a s druge osjetljivost na potrebu kruha svagdašnjeg. Zbog toga sv. Augustin započinje svoje „Ispovijesti“ pozivom na 3. redak ovoga psalma: *Velik si, Gospodine, i hvale dostojan veoma.*

Ovaj se psalam ubraja u skupinu tzv. “alefbetskih psalama” kojima svaki redak započinje jednim slovom hebrejskog alefbeta. Posljednji je iz te skupine i poslije njega slijedi skupina završnih alelujskih psalama (146.-150.) koji tvore veliki HALEL, za razliku od “maloga” u koji ubrajamo psalme 113 – 118. Skupina psalama iz velikog halela služila je pobožnim Židovima kao jutarnja molitva.

Naslov je ovoga psalma: *Davidova pohvala* (Bogu). Izvorna je riječ TEHILLAH koja ima isti korijen kao i HALLELUJAH što izvorno znači: Hvalite Boga! Zahvaljivanje Bogu za nezaslužene darove sržno je obilježje pravoga vjernika. Time vjernik otkriva lice pravoga Boga i priznaje njegovu veličinu. *Pravedan si, Gospodine, na svim putovima svojim i svet u svim svojim djelima*, kličemo u današnjem psalmu. Suprotnost tome je nezahvalnost i nepriznavanje Božjih darova. Pavao vidi glavni grijeh pogana upravo u tome što nisu *iskazivali ni slavu ni zahvalnost* Bogu (Rim 1,21).

Za ovu je nedjelju izabran dio 145. psalma da bude prikladan odgovor na izvještaj o Elizejevu čudesnom blagoslovu kruha u prvom misnom čitanju, što je predigra i nagovještaj Isusova umnažanja kruha u današnjem evanđelju na čemu trebamo zaista zahvaljivati Bogu. Isusovo umnažanje kruha je usavršavanje Elizejeva čudesnog blagoslova, ali i predujam ustanove “euharistijskog” kruha kojemu i ime sugerira što mu je glavna svrha: *euharistia* = zahvaljivanje kao odgovor na Božji milosni dar (*haris*) što nam ga je Bog poklonio u Isusu Kristu. Kršćansko je zahvaljivanje euharistija, a njegov dovršeni izraz jest sakramentalna euharistija, Gospodinovo zahvaljivanje koje je on dao svojoj Crkvi. U kršćanskom zahvaljivanju, kao i u svakoj našoj molitvi, Krist je jedini uzor i jedini posrednik.

Razmišljajući o zadnjem retku današnjega psalma: *Blizu je Gospodin svima koji ga prizivlju*, papa Benedikt XVI. navodi misli drevnog askete Barsanufija iz Gaze (6. st.): *Kad te spopadnu napasti ne muči se ispitivanjem o čemu se radi, nego zavapi: Isuse, pomози mi! I on će te poslušati jer je blizu svima koji ga prizivlju... Prioni uz njega i on će od tebe udaljiti i onemoćati kako gospodare koji su u nutrini, tako i robove koji su vani.*

Otkrivenje, završna knjiga Božje objave, proširuje zahvaljivanje na vječni život. Ivan u viziji konačnog raspleta ljudske drame gleda nebeski Jeruzalem gdje će zahvaljivanje Bogu postati čisto hvaljenje u slavi prožeto zanosnim promatranjem

Boga i njegovih vječnih divota. Neka nam današnji otpjevni psalam bude predokus toga konačnog zahvaljivanja. U tome nam može pomoći i redak koji je Augustinu bio tako drag: *Velik si, Gospodine, i hvale dostojan veoma.*

OSAMNAESTA KROZ GODINU "B" – Psalam 78, 3-4.23-25 i 54
Nahrani ih kruhom nebeskim

Kao uvod i nagovještaj današnjem evanđeoskom odlomku o kruhu života iz 6. Ivanova poglavlja, što se čita u godini "B" od 17. do 21. nedjelje, izabrano je starozavjetno čitanje iz Knjige Izlaska o mrmljanju naroda za vrijeme putovanja u Obećanu zemlju i obećanje Mojsiju da će im Bog dati mǎnu s neba. Kad su se nasitili, Mojsije je obznanio: *To je kruh koji vam Gospod daje za hranu.* Završetak današnjega evanđeoskog odlomka razjašnjava smisao i svrhu događaja s mǎnom u pustinji: *Kruh je Božji Onaj koji silazi s neba i daje život svijetu.*

Kao poveznica dvaju današnjih svetopisamskih čitanja izabran je dio 78. psalma koji je po veličini drugi po redu u čitavom psaltiru. Rabini su strpljivo izbrojali da sadrži točno polovicu broja redaka čitava psaltira. Za današnju nedjelju je izabrano samo nekoliko redaka koji odgovaraju središnjoj poruci i starozavjetnog čitanja i evanđeoskog odlomka: *Ko kišu prosu na njih mǎnu da jedu, nahrani ih kruhom nebeskim.*

Tumači Svetoga pisma predstavljaju čitav 78. psalam kao veličanstvenu glazbenu partituru koja prati dramu povijesti spasenja. Čak je i Händel koristio ovaj psalam kao izvor opisa egipatskih zala u svome oratoriju "Izrael u Egiptu". Čitav je psalam hvalbeno ispovijedanje vjere u Boga prisutna u mozaiku ljudskih tragičnih i slavnihi događaja, osobito vezanih uz izlazak iz Egipta. Događaji iz povijesti Izabranog naroda shvaćeni su proročki u svoj svojoj dubini i to je liturgijskom katehezom prenošeno s koljena na koljeno. To jasno izražava uvodni redak: *Ono što čusmo i saznasmo, što nam kazivahu oci, predat ćemo budućem koljenu: slavu Gospodnju i silu njegovu.* To je ista predaja što ju je Pavao primio od Gospodina i predao braći a u središtu joj je euharistijski kruh "jakih" (1 Kor 11, 23 sl.).

Mǎna što ju je Bog dao Izraelcima na putovanju kroz pustinju i hrana koja ostaje za život vječni nije toliko važna po svojoj naravi koliko po simbolici. Već i samo ime mǎna (*man-hu* = što

je to?) priziva neku tajanstvenost. Današnji evanđeoski odlomak obrazlaže da je m̀ana bila priprava i pralik istinskog kruha s neba. Dajući svome narodu to sredstvo za opstanak, Bog očituje svoju djelotvornu prisutnost. Ali u tome što konkretno u životu pomaže svome narodu Bog ne iscrpljuje svu svoju djelatnost niti isključuje čovjekovu suradnju. Najbolje nam je to protumačio naš Gospodin kad je rekao: *Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih* (Mt 4,1-4).

Pravi kruh koji silazi s neba nije m̀ana niti obični kruh iz pećnice. To je sami Krist koga primamo po vjeri: *Kruh je Božji Onaj koji silazi s neba i daje život svijetu* slušamo u današnjem evanđelju. Zbog toga je to anđeoski kruh i popudbina na putovanju prema vječnosti koja jamči konačnu pobjedu. To lijepo izražava tijelovska posljednica: *Anđeoske eto hrane, / Putnici se njome hrane; / To je kruh za izabrane.*

DEVETNAESTA KROZ GODINU "B" – Psalm 34,2-3. 4-9
Kušati i vidjeti

Pred nama je još jedan alefbetski psalam koji će nam, razdijeljen na tri dijela, poslužiti kao otpjevni psalam triju susljednih nedjelja (19. 20. i 21.) u kojima se još čita 6. poglavlje Ivanova evanđelja o kruhu života. Za današnju nedjelju izabran je prvi dio psalma da bi bio spona između starozavjetnog čitanja o hranjenju kruhom proroka Ilije u pustinji i evanđeoskog odlomka u kome se Isus predstavlja kao *kruh života koji silazi s neba*. Na tom neizmjernom daru zahvaljujemo Bogu zanosnim riječima ovoga psalma koji je u kasnom judaizmu dobio naslov koji ga povezuje uz epizodu *kada se David pravio ludim pred Abimelekom, a on ga otjera, te tako David sretno izmače*. Tako je ovaj psalam postao zahvalna pjesma nevoljnika koji *vapi Gospodinu koji ga čuje i izbavlja od straha svakoga*.

Rječnik, stil i sadržaj odaju da je 34. psalam nastao nakon povratka iz izgnanstva u Babilonu, negdje u 6. st. pr. Krista. Predstavlja se kao svečani blagoslovni himan, osobito u prvom dijelu, i kao mudra pouka o čudorednom životu u drugom dijelu. Upravo će to usmjerenje obilježiti njegovo pjesničko obilježje o čemu francuski tumač L. Jacquet veli: *Auktor je više zaokupljen poukom nego pjesmom. Njegov stil, bitno poučan, skoro u potpunosti zanemaruje pjesnička pomagala uobičajena*

kod psalmista kao što su metafore i usporedbe. Ipak postoji pokoji bljesak, kao npr: U njega gledajte i razveselite se, da se ne postide lica vaša.

Prvi dio ovoga psalma spojnica je između Ilijine drame i Ivanova odlomka o kruhu koji silazi s neba. I u jednom i u drugom čitanju pozadina je tama razočaranosti i nevjere u Božju pomoć. Ilija se prestrašio Izabeline prijetnje i pobjegao u pustinju. Tu ga je spopala velika malodušnost. Izgledalo mu je da je u nepovrat propalo sve za što se borio: sunarodnjaci su otišli krivim putem i priklonili se idolima a on je ostao sam. Posumnjao je i u sebe i u Boga i zaželio umrijeti i nestati.

To je tipičan primjer životnog pesimističkog razočaranja što dovodi do žalosti i klonulosti. U tim trenucima preostaje jedino Božja pomoć koja se u Ilijinu slučaju očitovala u čudesnom hranjenju kruhom i vodom. To mu je dalo snagu da je ustao i *okrijepljen tom hranom, išao četrdeset dana sve do Božje gore Horeba*. Tako je svoj bijeg pretvorio u hodočašće. Vraća se na izvor, na mjesto gdje je Mojsije primio ploče Zakona Božjega. Ilijino iskustvo *kako je dobar Gospodin* i nama je poticaj da tu bacimo sidro svoje nade u svakom trenutku života, osobito u trenucima klonulosti i praznine. I ne nasljedovati Isusove suvremenike koji su fizički poznavali i Isusa, *sina Josipova, i oca mu i majku* te mrmljali protiv njega kad se proglasio *kruhom koji je s neba sišao*. A to je temelj vjere i zalog vječnoga života. Poslušajmo Gospodinov poticaj i u životu nasljedujmo pa ćemo tako ostvariti pripjev današnjeg psalma: *Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!*

VELIKA GOSPA, DNEVNA MISA – Psalam 45, 10b-12b.16
Mistična svadba

Četiri retka iz Psalma 45, za koji je rečeno da je *jedinstven primjer profane pjesme u Psaltiru, pohvalnice u čast mladom kralju i njegovoj zaručnici, princezi iz Tira, ispjevanoj i izvedenoj prigodom njihova vjenčanja* (A. Weiser). Ta veličanstvena, izvorno svadbena pjesma, često je iščitavana u prenesenom, duhovnom smislu, u stilu Pjesme nad pjesmama. Već je u drevnom judaizmu shvaćan i tumačen u mesijanskom smislu. Kršćani su nastavili tim smjerom dodajući mu parenetski i marijanski smisao. Po tom ključu je uvršten u misne obrasce svetkovine Uznesenja Bl. Dj. Marije.

U čitavom Psalmu 45 sve blista od ljepote i raskoši, trijumfalnog sjaja i miomirisa, zlatnih nakita, svirke, izvezenih svilenih haljina. Zbog toga je shvaćen i prihvaćen kao pjesma ljepoti, životu, ljubavi i kao sažetak poruke Pjesme nad pjesmama u kojoj mirisi, boje, kliktanje, zamamni krajolici i sve moguće bogatstvo smjeraju prema vječno novom ljubavnom izričaju: *Moj ljubljeni je moj a ja njegova!*

Kraljica se odvodi iz očeva doma i uz svečanu pratnju uvodi u zaručnikovu kuću. Istu sliku koristi Pjesma nad pjesmama i Isus u prisposobi o deset djevice (Mt 25,1sl). I zbog toga je bio lagan prijelaz na sliku Marijina uznesenja i svečanog uvođenja u nebeske dvore. U tom ozračju treba shvatiti i pjevati predloženi odlomak psalma s pripjevom: *Zdesna ti je kraljica u zlatnoj odjeći*. Marija je kraljica jedino uz Krista Kralja svega stvorenoga i priliče joj svi ukrasi i bogatstva prikazana u navedenom psalmu.

DVADESETA KROZ GODINU “B” – Psalm 34,2-3. 10-15

Jedite od mojega kruha

Pred nama je drugi dio Ps 34 s istim otpjevom za sve tri nedjelje u kojima se koristi ovaj otpjevni psalam: *Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin!* Središnji dio ponuđen za današnju nedjelju povezuje čitanje iz Knjige Mudrosti, kojemu je sadržaj sažet u podnaslovu: *Jedite od mojega kruha i pijte vina koje sam pomiješala*, i vrhunac Isusova govora o kruhu u Kafarnaumu. Osobito su za današnji svetopisamski navještaj značajne Isusove riječi: *Tko jede moje tijelo i pije moju krv*. Time je ispunjen nagovještaj iz prvoga čitanja u kome Mudrost poziva: *Jedite od mojega kruha i pijte vina koje sam pomiješala*.

Današnji odlomak otpjevnog psalma sugestivno pokazuje u čemu se konkretno trebaju pokazati plodovi najavljene i ostvarene gozbe sastavljene od kruha i vina, odnosno tijela i krvi Kristove. Osobito je u tome značajna posljednja kitica kojoj smjeraju prethodne: *Jezik svoj oda zla suspreži / I usne od riječi prijevernih! / Zla se kloni i čini dobro, / Traži mir i za njim idi!*

U tome se sastoji pravi *strah Božji* što ga promiče Božja mudrost. Tim putem trebaju ići djeca Božja koja *ljube svoj život i žele se dana naužiti sretnih*. To je pravi put “djece Božje” na kome nema mjesta nikakvim djetinjarijama. Spominjanje “krvi Kristove” aludira na gorki kalež Muke koju je Gospodin prihvatio

i ispio do dna. Ali je postavio i primjer svojim učenicima. *Tko hoće biti moj učenik neka se odreče samoga sebe, uzima svoj križ svaki dan i slijedi me.* Drugog puta nema! Odnosno, ima ali vodi u vječnu propast. Današnji otpjevni psalam pomaže da nađemo pravi put i na njemu ustrajemo. A hrana na tom proputovanju je kruh *koji je s neba sišao*, a piće istinsko *krv Kristova*.

Kao utjeha i primjer za nasljedovanje zvuče nam riječi mučenika sv. Ignacija Antiohijskog: *Ne veselim se prolaznoj hrani ni uživanjima ovoga životga. Čeznem za Božjim kruhom. Hoću nebeski kruh, kruh života, a to je tijelo Isusa Krista, Božjega Sina i Božje piće, njegovu krv koja je neprolazna ljubav i trajan život.*

A sv. Toma Akvinski je jasno protumačio da nije dovoljno samo se sakramentalno pričestiti nego da treba uložiti sve sile da se trajno pretvaramo u Krista. On veli: *Budući da nam se ovaj sakrament daje kao jelo i piće, ono za duhovni život ima iste učinke kao jelo i piće za tjelesni život: uzdržava ga, umnaža, oporavlja i razveseljuje.*

DVADESET I PRVA KROZ GODINU "B" – Psalam 34,2-3. 16-23
Duhovna hrana

Završni, treći dio Ps 34 povezuje zgodu iz Jošuiine knjige i završetak Ivanova poglavlja o kruhu života kojima je zajedničko mrljanje i nevjerovanje te stavljanje pred izbor: slijediti Božje upute ili odstupati. Psalam nudi ideal malenih i slabih nasuprot oholim bezbožnicima: *Blizu je Gospodin onima koji su skršena srca ... Opakost ubija bezbošca.* Upravo će tako malene i prezrene Isus u evanđelju proglasiti blaženima i zahvaljivati Ocu što je otajstva kraljevstva *objavio malenima a sakrio od mudrih i umnih* (Lk 10,21).

Sv. Ivan izričito navodi redak ovoga psalma dok obrazlaže zašto su Isusove kosti na križu ostale nepolomljene: *Da se ispuni Pismo: Ni jedna mu se kost neće polomiti* (Iv 19,36). Obećanje sretnog završetka kojim odiše ovaj psalam ne smije se shvaćati i tumačiti doslovno nego u sklopu cjelokupne objave spasonosnih djela. Ivan navodi redak današnjeg psalma: *Mnoge nevolje ima pravednik, ali ga Gospodin od svih izbavlja; On čuva sve kosti njegove, ni jedna mu se neće slomiti.* U konačnici to će se dogoditi tek o uskrsnuću, ali je trajan poticaj na nadu i u trenucima

svagdašnjeg života kad izgleda da je svaka nada propala. Ideal su maleni i ponizni koji svu svoju nadu polažu u Božju pomoć.

Nek čuju ponizni i nek se raduju! Čitajući ovaj psalam, osobito navedeni redak, bolje shvaćamo kako je Isus usvojio molitvu svoga izraelskog naroda. Kao što je to učinila i Marija u svojoj zahvalnoj pjesmi *Veliča*. Zahvaljivanje Bogu i pohvala njegova imena bijahu glavno obilježje Isusova govora i djelovanja.

Mnoge nevolje ima pravednik, ali ga Gospodin od svih izbavlja. Isus nije obećao svojim sljedbenicima da će provoditi lagodan i bezbrižan život na zemlji pa i onda kad žive pravedno. Naprotiv, imat će mnoge nevolje. Jedna od većih nevolja je povjerovati Bogu kad nam to u našim očima ne izgleda prihvatljivo i abrahamovski se nadati protiv svake nade. Nije rijetkost da i pravednik često reče u sebi: *Tvrda je to besjeda! Tko je može slušati?* I još zaoštrenije Isusovo protupitanje: *Da možda i vi ne kanite otići?*

Takvo iskušenje se postavljalo u Jošuiino vrijeme, u vrijeme Isusovih učenika, ali i u današnje vrijeme. U svakom vremenu ima *onih koji ne vjeruju*. Isus je ukazao gdje u tom trenutku vjernik treba usmjeriti oči svoje vjere: *Vidjet ćete Sina Čovječjega kako uzlazi onamo gdje je prije bio*. Vjerovanje da je Isus nakon muke i smrti uskrsnuo i uzašao u nebesku slavu da bi nam pokazao put, jedino je pravo osmišljenje muke i smrti. A dok se to na svakome od nas ne ostvari, preostaje nam drugovati s njime pod sakramentalnim prilikama u kojima on djeluje po Duhu koga je poslao. Zbog toga trebamo često ponavljati Petrove riječi: *Gospodine, kome da idemo? Ti imaš riječi života vječnoga!*

DVADESET I DRUGA KROZ GODINU "B" – Psalm 15, 2-5

Tko smije prebivati u šatoru Božjem?

Psalam 15. spada u grupu hodočasničkih psalama. Izraelci bi jednom godišnje *uzlazili u Jeruzalem* i najprije bi posjetili Hram. Pred vratima bi im leviti održali osnovnu pouku koja bi uslijedila nakon obrednog pitanja: *Tko može ući u kuću Božju?* Odgovor na to pitanje sadržan je u ovom psalmu koji se definira kao *bogoslužje ulaska* u Hram i sažet je u jedanaest tvrdnja koja su sažeti Dekalog. Zbog toga judejski Talmud bilježi: *David je svih 613 zapovijedi Tore sveo na jedanaest.*

Običaj da se na vratima hramova naznače uvjeti ulaska bio je poznat i u Egiptu i u Babilonu. Ali je postojala i bitna razlika. Na čitavom drevnom Istoku uvjet koji se postavljao pri ulasku u hram bio je vanjska obredna čistoća i posvećena odjeća. U Bibliji, a osobito u ovom psalmu, čistoća koja se zahtjeva kao uvjet ulasku u hram je čudoredna, utemeljena na Dekalogu i jedinstvu molitve i života.

Od svih jedanaest uvjeta za ulazak u Hram i ispravan boravak u šatoru Božjem, samo se jedna odnosi na vertikalni odnos s Bogom: strah Božji. Svih deset ostalih su horizontalne, uređuju konkretne odnose prema drugim ljudima: živjeti čestito, činiti pravdu, govoriti istinu, ne klevetati, bližnjemu zla ne nanositi, ne sramotiti susjeda, zlikovca prezirati, ne kršiti prisegu, ne baviti se lihvarstvom, ne primati mito. Vrlo moderne i konkretne upute koje uređuju vječne vrednote.

Bogoslužje bez tijesne povezanosti s konkretnim životom je licemjerska i magijska hipokrizija. Protiv takvog duha Isus je postavio pravilo: *Kad prinosiš dar svoj na žrtvenik i tu se sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar tu pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, pa tek onda dođi i prinesi svoj dar* (Mt 5,23-24).

Ovaj je psalam poveznica između starozavjetnog čitanja o zakonima Božjim i Isusovu tumačenju pravih dometa Božjih zapovijedi. Opomena i prijekor što ih je Isus izrekao u današnjem evanđelju i nama je trajna opomena za preispitivanje bogoslužja i življenja: *Ovaj me narod usnama časti,/ A srce mu je daleko od mene. / Uzalud me štiju / Naučavajući nauke – uredbu ljudske.*

Pri tome ne smijemo nikada izgubiti iz vida ni objavu kriterija po kojima će se presuđivati na Posljednjem sudu: *Što ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili ... Što niste učinili jednome od moje najmanje braće, ni meni niste učinili.* Drugih kriterija nema. U tom ozračju molimo i današnji otpjevni psalam.